

середовища життєдіяльності. У місті він досягається за рахунок оптимального співвідношення площ між основними функціональними зонами. Особлива роль при цьому відводиться зеленій зоні [5].

Скорочення площ зеленої зони міста за рахунок її часткової забудови та ущільнення забудови у житлових мікрорайонах призводить до росту щільності будівель і концентрації населення і зменшенню просторового комфорту пересічного громадянина (його забезпеченості просторовими ресурсами). Відтак погіршується психологічний комфорт життєдіяльності, а разом з тим і якість життя.

Просторово-функціональний аналіз прибудинкових територій новобудов мікрорайону «Сонячний» показав, що 85% їх викладено бруківкою і асфальтом, дитячі ігрові майданчики мають обмежене функціональне призначення, спортивні майданчики відсутні і майже не висаджується дерев і декоративних насаджень.

Це зумовлює включення даної проблеми до оцінки екологічного ризику урбанізованих територій для навколишнього середовища та здоров'я людей.

Аналогічний аналіз здійснено і по інших пунктах екологічного ризику.

Висновки. Таким чином дане дослідження дозволило здійснити перший етап оцінки екологічного ризику – ідентифікація екологічних ризиків для урбанізованого середовища. Встановлено, що характерним в даний момент для міста Тернополя ризиком є ущільнення міської забудови, здебільшого за рахунок зменшення зелених насаджень. Найбільш перспективним методом ідентифікації зон підвищеної екологічної небезпеки є оцінка екологічного ризику на різних ієрархічних рівнях територіальної організації.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Балачук В. Ю. Оцінювання екологічних ризиків природних екосистем, представлених інформаційною моделлю з геометричною мережею / В. Ю. Балачук; В. Б. Мокін, А. Р. Яцолт // Наукові праці ВНТУ. – 2013. – № 1.
- 2.Коваленко Г. Д. Екологічний ризик погіршення стану навколишнього природного середовища України при збереженні існуючих тенденцій антропогенного навантаження [Текст] / Г. Д. Коваленко, Г. В. Півень, О. В. Рибалова // Екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 2009. – Т. 1. – С. 52-56.
- 3.Орел. С. М. Оцінка екологічного ризику. Вплив на здоров'я людини: навчальний посібник / С. М. Орел, М. С. Мальований, Д. С. Орел – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. – 232 с.
- 4.Царик, Л. П. Геоекологічні проблеми міста Тернополя [Текст] / Л. Царик, П. Царик, І. Вітенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Географія / редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль : [Тайп], 2013. – Вип. 2 (35). – С. 192–199. – Бібліогр. в кінці ст.
- 5.Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика / Л.П. Царик. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006. – 256 с.
- 6.Штепа К.О. Прогноз ризиків дії факторів міського середовища // Містобудування та територіальне планування, вип. 47. – К., КНУБ, 2013. С. 691-694.
- 7.Янковська Л.В. Екологія міських систем / Любов Володимирівна Янковська. – Тернопіль, 2010 – 136 с.

Ратинська Н.

Науковий керівник – к. г. н. Садовник О.П.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

Мета статті: є дослідження сучасного стану розвитку рекреаційно-туристичного комплексу Тернопільського району.

Виклад основного матеріалу. Тернопільський район на відміну від інших районів Тернопільської області не має настільки розвинутого рекреаційно – туристичного комплексу. Проте, розміщення обласного центру значною мірою компенсує недостатній розвиток рекреаційно – туристичних послуг району і зосереджує в собі багато закладів відпочинку і розваг, що значною мірою приваблює туристів як в місто так і в район та піднімає розвиток ринку туристичних послуг району.

Дослідження доводять, що розвитку ринку туристичних послуг району перешкоджають такі фактори:

- ✓ недостатній розвиток туристичної інфраструктури, зокрема, реконструкція та будівництво закладів розміщення туристів різних стандартів (готелів, мотелів, кемпінгів);
- ✓ відсутність індустрії відпочинку та розваг (за винятком м. Тернополя);
- ✓ не облаштовані місця короткочасного відпочинку туристів, незадовільний стан доріг, відсутність під'їздів до багатьох популярних туристичних об'єктів;
- ✓ незадовільний стан більшості пам'яток культурної спадщини, не розроблені дієві програми їх збереження та пристосування для потреб туристів;
- ✓ недостатня забезпеченість туристичної галузі висококваліфікованими спеціалістами, неефективна діяльність відповідних структур щодо забезпечення екологічної безпеки територій для розвитку рекреаційного бізнесу;
- ✓ відсутність ефективної регіональної політики в галузі туризму;

- ✓ низька якість туристичних послуг;
- ✓ малі інвестиції у розвитку матеріальної бази туризму;
- ✓ неефективність використання туристичних ресурсів;
- ✓ відсутність інноваційних проектів з питань розвитку перспективних напрямів туризму, галузевої статистики, туристичного іміджу регіону;
- ✓ недостатня забезпеченість туристичної галузі висококваліфікованими працівниками тощо.
- ✓ відсутність системного рекламного та інформаційного забезпечення, а також лобювання потреб області на державному рівні. На заваді стоїть відсутність повноцінної регіональної політики розвитку туризму. Вкрай недостатньо використовується потенціал розвитку туризму в сільській місцевості як одного із чинників зменшення безробіття в селах.

Табл. 1. Кількість закладів розміщення туристів в м.Тернопіль та його районі станом на 2018 р.[7]

Вид закладу	Кількість в місті Тернопіль	Кількість в Тернопільському районі
Готелі	33	3
Мотелі	2	11
Хостели	5	-
Кемпінги	-	2
Апартаменти	10	-

Так, Тернопільський район має хоч і недостатньо розвинутий рекреаційно-туристичний комплекс, але є багатим на різноманітні природні, культурно-пізнавальні туристичні об'єкти. З цього у Тернопільському районі можна виділити: спочатку фестивальний туризм, який у місті Тернополі чітко виділяється та завдяки якому, можна сказати приходить найбільший приплив туристів як зі всіх куточків України так і з інших країн Європи, також культурно-пізнавальний туризм, екотуризм, сільський.[7].

Тернопільський район має великий культурно – пізнавальний потенціал для розвитку туризму.

Табл. 2. Кількість закладів культури Тернопільського району станом на 2018 р.[7]

Всього закладів культури, одиниць	77
в тому числі:	
Будинків культури	13
Клубів будинків культури	24
музеїв	2
Пам'ятників історії та культури	76
Бібліотек	16
Шкіл мистецтв, музичних	2
Кількість колективів самодіяльної творчості, які носять звання “народного”	22
Кількість працівників культури, осіб	200

Багато архітектурних пам'яток про які не те, що жителі сусідніх областей не знають, а й самі тернопільські жителі не здогадуються. Великими прикладами є:

- ✓ **сакральні пам'ятки** - мурований костел в селі Байківці, римо-католицька каплиця у селі Велика Березовиця, та церква святого Миколая у селі Біла [2], Настасівський костел 1729 р., [6];
- ✓ **музеї** - меморіальний музей Соломії Крушельницької;
- ✓ **садово – паркові пам'ятки** - Плотичький парк і палац Коритовичів, який нині є комунальною установою Тернопільської обласної ради «Тернопільський обласний клінічний онкологічний диспансер» [8].

Такий вид туризму як екотуризм розвивається у Тернопільському районі. Серед пам'яток природи можна виділити:

- ✓ **заказники** - Довжанський ботанічний заказник місцевого значення, Серетський гідрологічний заказник та Чистилівський орнітологічний заказник (обидва — загальнодержавного значення).
- ✓ **інші гідрологічні пам'ятки** - джерело в селі Острів, що має науково-пізнавальну, історико-культурну та естетичну цінність, У селі Миролубівка є гідрологічні пам'ятки природи місцевого значення — Миролубівське джерело. Під охороною — джерело питної води, цінне у науково-пізнавальному та естетичному значеннях.та озеро Безодня [1].

В селі Дичків є гідрологічна пам'ятка природи «Дичківське джерело» [4]. А також комплексна пам'ятка природи місцевого значення відслонення сармату поблизу села Буцнів [5]. Чимала кількість дрібних озер та річок в околицях сіл Дубівці, Стегниківці, Курники. Вони неглибокі, по краях зарослі болотною рослинністю є сприятливими для багатого різновиддя рибних запасів, що манять риболовів-любителів [3].

Розвиток сільського туризму лише набирає обертів. Але "зелені" садиби уже дають непоганий дохід, переконують їхні власники. І радять іншим приймати туристів. Зупинитися у "зеленій" садибі на Тернопіллі можуть усі охочі, які цікавляться історією рідного краю, або ті, хто мріє відпочити на природі. Адже традиційно сільські садиби створюють у місцях з хорошою екологією, мальовничими краєвидами. До того ж, вони переважно розташовані поблизу архітектурних, релігійних та історичних пам'яток. Наприклад, "Садиба" у Малому Ходачкові — у мальовничих місцях поблизу Скалата. У цьому містечку є замок та оборонні вежі XVII ст. Неподалік — гори Товтри та заповідник "Медобори". Зовсім неподалік — джерело Святої Анни.

В Великих Гаях працює садиба зеленого туризму "Лісова".

Українці бачать Тернопіль, як місто фестивалів. А це і не дивно, адже щороку у місті проводиться безліч фестивалів, це і різноманітні місцеві та міжнародні пісенні фестивали, фестиваль вуличної їжі Вуличний ринок, а також відомий на всю Україну рок-фестиваль Файне-місто в Тернопільському аеропорту, який кожного року збирає все більше гостей. У ньому беруть участь щороку близько 70 колективів із України, Росії, Білорусі, Грузії, Австрії, Швеції, Австралії, Польщі.

Висновки.

Зважаючи на те, що розвитку багатьох видів туризму перешкоджає недостатньо розвинена та не якісна інфраструктура по районі (обмаль готелів й санаторно-курортних закладів, відсутність структурних підрозділів сфери сервісу при установах розміщення туристів зокрема автостоянок, хімчисток, перукарень тощо, мало закладів відпочинку та дозвілля тощо), туристи користуються в районі популярністю обласного центру – м.Тернопіль.

Потенціал Тернопільщини та Тернопільського району, зокрема, потребує особливого креативного підходу. У нас немає жодного нагляду за станом старих будівель та їх реставрацією. Інколи таке зроблять, що краще б не реставрували. Адже у такий спосіб лише зіпсували пам'ятку. Тернопільський район інфраструктурно не готовий до туристів. Ні дороги, ні громадський транспорт, ні автовокзали. Щоб розвивати рекреаційний комплекс в Тернопільському районі, потрібно ще дуже багато працювати, і що найголовніше — хотіти змінюватися, шукати нові підходи та креативні рішення [7].

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Лютинець С., Уніят В. Село Мироліубівка // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. — Тернопіль : Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. — Т. 1 : А — Й. — 255 с. —
2. В. Уніят. Біла. // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. — Тернопіль : Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. — Т. 1 : А — Й. — 125-126 с.
3. Романюк І. Кізлик Олександр Данилович. // Українські бібліографи. — К., 2008. — Вип. 1. — С. 175-176.
- 4.Тихоступ Ждан. З Дичковом у серці. Літературно-історичний нарис. — Тернопіль : ТОВ «Новий колір» 2011. — 232 с.
- 5.Віктор Уніят. Довжанка // Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. — Тернопіль : Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. — Т. 1 : А — 510-515 с.
6. Баран Є. Нариси з історії села Настасів // Тернопіль: Джура, 2014. — 120 с.
- 7.Тернопільський туризм: як є насправді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
- 8.<https://poglyad.te.ua/ternopil-vidhuky/ternopilskyj-turyzm-yak-ye-naspravdi.html>
- 9.Невідома Тернопільщина. Замки Тернопілля. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
10. <http://ternopillya.livejournal.com/41187.html>

Куриляк М.

Науковий керівник – проф.Сивий М.Я.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ КАЛУШ – ГОЛИНСЬКОГО (УКРАЇНА) ТА СТАРОБІНСЬКОГО (БІЛОРУСЬ) СОЛЕНОСНИХ РОДОВИЩ

Мета статті: дати порівняльну характеристику стану 2 – х солених родовищ, проаналізувати їх сучасний екологічний стан, запропонувати шляхи його оптимізації.

Виклад основного матеріалу. Місто Калуш і два населені пункти Калуського р-ну – с. Сівка-Калуська та с. Кропивник у Івано-Франківській обл. 2010 р. указом Президента України визнано зоною надзвичайної екологічної ситуації. Відповідно до цього, передбачено вирішення проблем, що залишились у спадок від тривалої розробки Калуш-Голинського калійного родовища та накопичення відходів виробництва. До таких проблем належать: самозатоплення Домбровського соляного кар'єру, розмив атмосферними опадами солевмісних відвалів, переповнення хвостосховища № 2, поширення ореолів засолення вод четвертинного водоносного горизонту та небезпека різкого погіршення якості води в міському водозаборі, розвиток соляного карсту та просідання територій над виробленим простором шахт з деформацією чи руйнуванням інженерних споруд і житлових будівель та ін.

У цьому переліку проблема погіршення якості підземних та поверхневих вод унаслідок надходження засолених інфільтратів із солевмісних відвалів та хвостосховищ є однією з найважливіших. З огляду на це, оцінити реальний екологічний стан можна лише на підставі комплексних геохімічних досліджень річкового стоку